

A Fővárosi Ítéltábla a Madari Ügyvédi Iroda (1027 Budapest, Frankel Leó út 5., ügyintéző: dr. Madari Tibor ügyvéd) által képviselt [REDACTED] I. rendű és [REDACTED] II. rendű felperesnek a dr. [REDACTED] által képviselt ERSTE Bank Hungary Zrt. (1013 Budapest, Lánchíd utca 13. I. em. 3.) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. május 28-án kelt 5.G.41.810/2018/19. számú ítélete ellen a felperesek 20. és 22. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és

megállapítja, hogy a peres felek között 2008. szeptember 2-án szerződésszámon kötött „Kölcsönszerződés magánszemélyek részére lakásvásárlás céljára CHF alapú elszámolással türelmi idővel 6 hónapos kamatperiódussal” elnevezésű kölcsönszerződés érvénytelen; és

az elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezést mellőzi.

A másodfokú perköltséget 434.900 (négy százharmincnégyezer-kilencszáz) forint le nem rótt fellebbezési illetékben, továbbá a felpereseknél együttesen 30.000 (harmincezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban és az alperesnél 30.000 (harmincezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban állapítja meg.

A közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] A felperesek végleges keresetükben elsődlegesen annak megállapítását kérték a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 205. § (1) bekezdése alapján, hogy az alperessel 2008. szeptember 2-án kötött CHF alapú kölcsönszerződés nem jött létre. Másodlagosan annak megállapítását kérték, hogy a kölcsönszerződés I.4. pontjában és a VIII.11. pontjában foglalt feltételek az rPtk. 209. § (1) bekezdése, valamint a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjai alapján tisztességtelenek, ezért az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése értelmében nem jelentenek kötelezettséget a felperesekre mint fogyasztókra, de a kölcsönszerződés I.1. pontjában foglalt feltétel az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján fennálló tisztességtelensége folytán az egész kölcsönszerződés érvénytelen, és kérték a szerződés érvényessé nyilvánítását az árfolyamkockázat kiiktatásával és annak megállapításával, hogy a tartozásuk 5.435.764 forint, amely tartozás megfizetésének a hátralévő futamidőben havi 26.650 forint megfizetésével tehetnek eleget.

Harmadlagos keresetükben az rHpt. 213. § (1) bekezdés a)-c) pontjai és e) pontja alapján kérték a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és érvényessé nyilvánítását annak megállapításával, hogy a felperesek tartozása 5.435.764 forint, amely tartozás megfizetésére a még hátralévő futamidőben havi 26.650 forint megfizetésével tehetnek eleget.

[2] Az alperes elsődlegesen a per megszüntetését kérte az rPp. 157. § a) pontja alapján, figyelemmel a Pp. 130. § (1) bekezdés f) pontjára, ennek hiányában az érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

[3] A Fővárosi Törvényszék a 2019. május 28-án kelt 5.G.41.810/2018/19. számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte az I. és II. rendű felperest, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 200.000 forint perköltséget és az államnak külön felhívásra 290.100 forint illetéket.

Az ítélete indokolásában az alperes pergátló kifogását vizsgálva megállapította, hogy a per megszüntetésének nincs helye az alperes által hivatkozott abból az okból, hogy a 2014. évi LXXVII. (a továbbiakban: DH1 törvény) alapján a kölcsönszerződés forintosítása megtörtént, így a követelés bírói úton nem érvényesíthető. Kifejtette, hogy a jogalkotó abból a feltevésből indult ki, hogy a felek közötti szerződés érvényesen létrejött és az érvényes szerződés forintosítását rendelte el, így a felperesek keresete bírósági vizsgálatának ez nem akadály.

A felperesek elsődleges megállapítási keresete tekintetében megállapította, hogy nem állnak fenn annak az rPp. 123. §-ában megfogalmazott konjunktív feltételei, mert a felperesek számára nyitva áll a végrehajtás megszüntetésére irányuló kereset, ami a végrehajtással okozott jogsérelem elhárításának elsődleges eszköze, ezért a kért megállapítás a felperesek jogainak az alperessel szemben való megóvása végett nem szükséges abból az okból, hogy az alperes a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat alapján közvetlen végrehajtási eljárást indított, és annak sincs akadály, hogy a felperesek az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását kérve teljesítését kérjenek.

Idézte az rPtk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (1)-(5) bekezdéseit és a 209/A. § (2) bekezdését, az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdéseit, továbbá a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) 3. cikk (1) bekezdését, a 4. cikk (2) bekezdését, az 5. cikkét és a 8. cikkét.

Abból indult ki az alperes védekezésére tekintettel, hogy a perbeli szerződés forintosítása a kereset érdemi vizsgálatának sem akadály, mert annak során a felek az árfolyamkockázatot a felperesre telepítő szerződéses rendelkezések érvényes voltából indultak ki.

Azt tartotta szem előtt, hogy bár az rPtk. szerződéskötéskor hatályos szövege nem tartalmazott olyan rendelkezést, amely szerint az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érhető, ugyanakkor a Kúria 2/2014. PJE határozata alapján arra kell figyelemmel lenni, hogy a szerződéskötés idején az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett Társulási Megállapodás és az Európai Unióhoz való csatlakozás folytán már Magyarországon is irányadó Irányelv rendelkezéseinek átültetése folyamatosan történt, ezért az Irányelv alapján kell a vonatkozó szabályokat értelmezni.

Kifejtette, hogy ahogyan azt az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-51/17. számú ítéletében is megállapította, az árfolyamkockázat fennállása a deviza alapú kölcsönszerződés jellegadó sajátossága, melyre tekintettel a szerződés elsődleges tárgya, a főszolgáltatás körébe tartozik. Erre tekintettel az árfolyamkockázatot a felperesre hárító szerződéses rendelkezések tisztességtelenségének az Irányelv 3. cikk (1) bekezdése szerinti vizsgálata csak akkor végezhető el, ha a 4. cikk (2) bekezdése szerinti feltétel fennáll, vagyis e feltételek nem világosak és nem érthetőek. Az EUB egységes ítélkezési gyakorlata (C-26/13. és C-118/17. számú ítéletek) is ezzel az értelmezéssel áll összhangban.

Az EUB a tisztességtelenség vizsgálatára a C-415/11. számú (Aziz-ügy) ítéletében adott iránymutatást. A mindezekből következő kétlépcsős vizsgálat szükségessége alapján elsőként azt

vizsgálta, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses rendelkezések világosak-e és érthetőek-e. A lefolytatott bizonyítás eredményeként megállapította, hogy az alperes mind a szerződés

szövegében, mind pedig külön okiratban tájékoztatást adott az árfolyamkockázatról. A külön okiratban foglalt tájékoztatót a felperesek a szerződéskötést megelőzően, 2008. július 31-én aláírták. A tájékoztató aláírása és az alperes részére történő benyújtása a szerződés II.3. pontja szerint a kölcsön folyósításának feltétele volt. A tájékoztatás megfelelt az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében írtaknak, mert közérthetően tartalmazta az árfolyamváltozás lehetőségét, annak a szerződésre és a felperesek fizetési kötelezettségére gyakorolt hatását, továbbá a megfogalmazásból az is egyértelmű, hogy az árfolyamváltozásból származó fizetési kötelezettség teljes egészében a felpereseket terheli. Ez utóbbi a kölcsönszerződés „CHF” klauzula megnevezésű címe alatti VII.2. pontjából is kitűnik. Az alperes pénzügyi hátrányban lévő fogyasztók felé fennálló tájékoztatási kötelezettségének az EUB C-126/17., a C-186/16. és a C-51/17. számú ítéletében foglalt szempontok szerint is eleget tett, mert arról informálta őket, hogy az ilyen konstrukciójú szerződések esetén a deviza alapú elszámolás mechanizmusának hatása az, hogy árfolyamkockázat merül fel, amelyet teljes egészében a fogyasztó visel, és ez a fogyasztó gazdasági kötelezettségeire akként hat, hogy a fizetendő törlesztőrészek megnövekednek. Mindezek alapján az alperes által adott tájékoztató az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt felperesek számára világos és érthető tájékoztatást tartalmazott az árfolyamkockázatról és annak szerződésre gyakorolt hatásáról, ezért az árfolyamkockázatot a felperesre hárító szerződéses rendelkezések tisztességtelensége az Irányelv 4. cikk (2) bekezdése alapján nem vizsgálható. Kitért arra is, hogy a 2/2014. PJE határozatban foglalt szempontokat is figyelembe vette, azonban a fogyasztó felperesek nem gondolhatták alappal a tájékoztatás alapján úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós vagy őket csak korlátozott mértékben terheli, mert a perbeli esetben a szerződés egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, illetve az árfolyamkockázat kedvezőtlen alakulásának felső határa lenne.

Jelentőséget tulajdonított annak is, hogy a felperesek a szerződés megkötése során az alperes képviselőjében eljáró tanú vallomásaival nem tudták bizonyítani azt, hogy a világos és érthető írásbeli tájékoztatással szemben eltérő tartamú tájékoztatást kaptak volna, ezért a bizonyítatlanság következményét az rPp. 3. § (3) bekezdése alapján a terhükre értékelte.

Az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés I.4. pontja és a VIII.11. pontjának vizsgálata körében kifejtette, hogy azok nem ütköznek a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába, mert a I/4. pont nem tartalmaz olyan feltételt, amely szerint a pénzügyi intézménynek kizárólagos jogában állna annak megállapítása, hogy az adósok teljesítése szerződésszerű-e, a kölcsöntartozás összegének meghatározására, a szerződésszerű teljesítésre rendelkezést nem tartalmaz. A szerződés VIII.11. pontja nem biztosít jogot az alperesnek, hogy a tartozás összegét egyoldalúan meghatározhassa, a felperesek az rHpt. 2. számú melléklet 10.3. pontja szerinti kötelezettség alapján vezetett banki nyilvántartás adatait panasz útján az alperesnél vagy bíróság előtt is vitássá tehetik.

Megállapította, hogy e feltételek nem minősülnek a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja szerint sem tisztességtelen kikötésnek, mert tisztességtelen az lenne, ha a pénzügyi ok nélkül hárítaná át a bizonyítási terhet a fogyasztóra, azonban ez a perbeli esetben nem történt meg. A végrehajtási záradékolás alapja valóban az alperes közlése a tartozás összegéről, de ez vita esetén nem több, mint az alperes nyilatkozata, egy végrehajtás megszüntetése iránti perben nem ezek a szerződéses rendelkezések határozzák meg a bizonyítási terhet, hanem az rPp. rendelkezései. A végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben a bizonyítás az általános szabályok szerint alakul és az rPp. 164. § (1) bekezdése értelmében a pert indító adóst terheli annak igazolása, hogy nem tartozik vagy nem a kimutatott összeggel tartozik. A végrehajtási záradék annak feltüntetését jelenti valamely okiraton, hogy a benne foglalt kötelezettség végrehajtható, vagyis nincs szükség arra, hogy a jogosult a végrehajtást megelőzően peres úton kérje a jogalap megállapítását. A közjegyzői okirat záradékolásánál a bíróság és a közjegyző kizárólag azt jogosult és egyben köteles vizsgálni, hogy az okirat alakilag és tartalmilag megfelel-e a Vht. 13. §-ában és a 21. §-ában foglalt feltételeknek. A teljesítés ténye vizsgálat tárgyát nem képezheti, azonban az adósnak lehetősége van

a végrehajtónál a teljesítést bejelenteni, illetve ha ez eredményre nem vezetett, úgy végrehajtás megszüntetési-korlátozási pert indítani.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a szerződés megfelel az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételeknek az 1/2016. PJE határozat 1. pontjában foglaltakra is figyelemmel, mert a

szerződés I.1. és II.1. pontjai összevetésével megállapítható, hogy a felperesek tartozása 24.700.000 forintnak a folyósítás napján meghatározott CHF ellenértéke. A folyósított forintösszeg CHF-re történő átszámítása szabályai rögzítettek, az alperes számlakonverziós deviza vételi árfolyama a honlapján folyamatosan közzétételre került, így a szerződés kiszámítható módon tartalmazza a tartozás összegét. A szerződés nem érvénytelen az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján sem, mert a III.5. pontja tartalmazza a THM értékét azzal a tájékoztatással, hogy az a forint devizanemben teljesített fizetések alapján, a szerződéskötés napján érvényes számlakonverziós devizaárfolyam figyelembevételével lett meghatározva. Kitért arra is, hogy amennyiben a THM valótlan, az a szerződés semmisségét nem eredményezi. Figyelemmel arra, hogy az árfolyamrés a szerződéskötéskor a szerződés részét képezte, ezért alaptalanul hivatkoznak a felperesek arra, hogy annak értéke nem valós. A szerződésből nem állapítható meg, hogy a felpereseknek értékbecslési díjat is kellett fizetniük, ezért ennek a THM-ben történő szerepeltetése szükségtelen. A szerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján sem érvénytelen, mert a szerződés III.2. pontja tartalmazza a kamatláb évi mértékét tájékoztató jelleggel, és a hirdetményre utalással történő kamatmeghatározás és a tájékoztató jelleggel történő kamatközlés is megfelel a jogszabályi követelményeknek.

Az elsőfokú bíróság a felpereseknek az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjára alapított keresetét is megalapozatlannak találta, mert a szerződés az 1/2016. PJE határozatban írt követelményeknek megfelelően a törlesztőrészlet összegét kiszámítható módon tartalmazza. A szerződés alapján mind a tőke összege (I.1. és II.1. pont), mind a kamat mértéke (III.2. pont), mind a futamidő (I.4.) meg lett határozva, így a törlesztőrészlet összege a kölcsönszerződés I.4. pontja szerinti annuitás számítás módszerével egyértelműen meghatározható. Ez egy olyan matematikai módszer, amely értelmében a kamatperióduson belül azonos összegű törlesztőrészletet kell fizetni, és a futamidő során a törlesztőrészleten belül egyre kisebb arányú lesz a kamat és egyre nagyobb arányú a tőketartalom.

Az rPp. 78. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felpereseket kötelezte az alperes jogi képviselő munkadíjából álló perköltség megfizetésére, amelynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (1) bekezdése alapján állapította meg. A felpereseket az illetékfeljegyzési joguk folytán feljegyzett illeték megfizetésére a 6/1986. (VIII. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte.

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperesek nyújtottak be fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatásával a keresetük teljesítését, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérték.

Érvelésük szerint az elsőfokú bíróság a tényállást nagyobb részt pontosan állapította meg, de abból hibás jogi következtetéseket vont le. Az elsőfokú ítélet az rPp. lényeges szabályait, így az rPp. 1. §-át, a 3. § (1) bekezdését, a 221. § (1) bekezdését sérti, és az rPtk. 205. §-ába, a 205/B. §-ába és a 205/C. §-ába, a 207. § (1)-(2) bekezdéseibe, a 209. § (1) bekezdésébe, a 209/A. § (2) bekezdésébe ütközik, sérti az rPtk. 523. § (1) bekezdését és az rHpt. 213. § (1) bekezdés a)-c) és e) pontjait.

Kifogásolták, hogy a felperesek személyes meghallgatásából az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a II. rendű felperes nyilatkozatát, amely szerint az árfolyamkockázat a bank által kezelt kockázatok egyike. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a felperesek arra vonatkozó előadását is, hogy a banki reklámok, más személyek – így a pénzügyi szakértői gárdával rendelkező több önkormányzat – is deviza alapú terméket választott a működésének finanszírozásához. Választásuk a bankra a termék versenyképességét tükröző, kedvezőnek hitt THM alapján esett. Előadták azt is, hogy maximális biztonságra törekedve választottak ügyintézőt, akinek elmondták, hogy a kölcsön célja családjuk számára megfelelő méretű lakás vásárlása és a futamidő 80%-ában

maximum 100.000 forintos törlesztőrészlet fizetést irányoztak elő. Az agresszív banki reklámok megtévesztőek voltak a THM-et illetően, mert külön listában voltak az extra fizetendő díjak. Az alperes soha nem bocsátott rendelkezésükre 203.518 CHF-t, deviza számlájuk nem is volt. A szerződésben ezt az összeget 15%-kal emelt és tájékoztató jellegűnek nevezi az alperes, ami 20%-kal több volt az igényelt forintkölcsön átszámított devizaértéknél. Ebből eredően a törlesztőrészlet is csak tájékoztató jellegű és hibás lehetett, az ebből számított THM sem valós. Az igényelt 24,7 millió forint több helyen is a kölcsön összegeként szerepel, így a felperesek mindig ezt tekintették a kölcsön tőkeösszegének.

Sérelmezték, hogy az elsőfokú bíróság az elsődleges keresetüket az rPp. 123. §-ában meghatározott törvényi követelmények ellenére nem vizsgálta. A nem létező szerződés teljesítését nyilvánvalóan nem kényszeríthetik ki, és nem voltak kötelesek végrehajtás megszüntetése iránti pert indítani, mert a végrehajtási eljárást a végrehajtási záradékot kibocsátó közjegyző e per jogerős elbírálásáig felfüggesztette, így értelmetlen lett volna a perek halmozása.

Az elsőfokú bíróság a téves eljárásjogi álláspontja miatt érdemben nem vizsgálta a felperesek kétirányú érvelését, azt, hogy a szerződés nem felel meg az rPtk. 523. §-ának, illetve az rPtk. 205. § (2) bekezdése alapján a felek nem állapodtak meg a deviza alapú elszámolásban, mint lényeges szerződési feltételben. A felperesek akarata az általuk igényelt forintösszegre vonatkozó kölcsönszerződés megkötésére irányult, a forintkölcsönrel szembeni fix mértékű kamatelőny megtartásával, a teljes futamidőt tekintve a legkisebb kockázattal.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a forintosítás a felek aktusán alapult, mert az ténylegesen a DH3 törvény rendelkezésén alapult.

Az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezések tisztességtelenségi vizsgálatának feltétele, hogy a rendelkezések ne legyenek világosak és érthetőek, megalapozatlanul jutott azonban arra a következtetésre, hogy világosnak és érthetőnek találta az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételeket és a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt tájékoztatást. Az elsőfokú bíróság nem tudta megjelölni, hogy a szerződés vagy a tájékoztatás melyik pontja tartalmazza azt, hogy a felperesi kockázatvállalásnak nincs felső határa, mert ilyen feltétel vagy nyilatkozat nincs. A 2/2014. PJE határozat azt követeli meg, hogy a tájékoztatás alapján a fogyasztó tisztában legyen azzal, hogy nincs felső határa az árfolyamkockázat viselésének. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság elegendőnek tekintette azt is, hogy a szerződés nem rendelkezik arról, hogy az árfolyamkockázat viselésének felső határa lenne. Az elsőfokú bíróság jogi álláspontja ellentétes az Irányelv rendelkezéseivel és az azt értelmező EUB joggyakorlattal.

Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta, hogy a kockázatfeltárás kiterjedt-e az árfolyamváltozás fogyasztó kötelezettségeire gyakorolt gazdasági hatására, annak következményeire, hogy a vállalt kockázat a fogyasztó számára gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat (C-186/16. ítélet 50. pont). Amennyiben az alperes tájékoztatása erre is kitért volna, úgy azt kellene megállapítani, hogy a felperesek tudatosan

vállalták a szerződéskötéssel azt a kockázatot, hogy elvesztik otthonukat, és számoltak azzal a lehetőséggel, hogy életük végéig jövedelmük 33%-a az alperest fogja illetni. Nyilvánvalóan ilyen kötelezettség vállalására az akaratuk nem terjedt ki.

Vizsgálat nélkül hagyta az elsőfokú bíróság, hogy mi annak a mechanizmusnak a konkrét működése, amelynek alapján a fogyasztó értékelhető szempontok alapján fel tudja mérni a konstrukció rá háruló következményeit és melyek voltak azok a körülmények, amelyekről a szerződéskötés időpontjában a pénzintézetnek tudomása lehetett. Ezt annak ellenére nem értékelte az elsőfokú bíróság, hogy az alperes kötelező tudomására vonatkozó érveit és bizonyítékait részletesen kifejtették a felperesek.

Azt sem vizsgálta, hogy az alperes a fogyasztó felpereseknek ténylegesen lehetőséget biztosított-e arra, hogy a szerződés összes feltételét megismerjék. Nem értékelte, hogy a felperesek a „kockázatfeltáró” nyilatkozathoz csak a per során jutottak hozzá. Nem kaptak szerződéstervezetet, egy rövid, általános kockázatfeltáró nyilatkozatot ugyan aláírtak velük, de abból példányt sem kaptak a szerződéskötés előtt, és nem történt szóbeli felvilágosítás sem a számítás módjáról, és nem mutatták be az esetleges árfolyam és kamatemelkedés gazdasági hatásait. Az árfolyamváltozás mértékét illető kérdésre a „pár százalékos változás jellemző, de az is kiegyenlítődik” választ kaptak

az ügyintézőtől. A kétoldalas kockázatfeltáró nyilatkozat nem vált a szerződés részévé, első oldalát aláírással senki nem látta el, ezért ehhez az okirathoz bizonyító erő nem fűződik. A szerződésben szereplő kockázatfeltárás egy feltételesen bekövetkező árfolyamváltozásra utal, ám annak se irányára, se mértékére nem tér ki, csak arra, hogy ebből eredően esetleg árfolyamkockázata keletkezhet az adósnak. Nem derül ki, hogy ez hogyan hat a törlesztőrészletekre, főleg a tőkére.

A „nagyértékű” és a „jelentős” szavak egymás szinonimái és azokból nem olvasható ki a korlátlanlanság. Állították, hogy az alperes a szerződéskötéskor tudta, hogy a forint értéke 1988-2004 között 400%-kal romlott a svájci frankkal szemben. Tudta, hogy mekkora volt a magyar és a svájci infláció, hogyan alakultak a bérek, hogy mindez és más adatok hogyan befolyásolják Magyarországon

versenyképességének alakulását, ismerte a magyar költségvetés és államadósság helyzetét, a forint kb. 30%-os mértékű felülértékeltségét 2008-ban, a CHF történelmi ingadozásának paramétereit más fizetőeszközökkel szemben, a CHF-kamatok és az árfolyam történelmi összefüggését, a CHF mint menekülő deviza kiemelt kockázatát, és tudomása volt 2008 szeptemberében az USA-ban és Nyugat-Európában a bankházak csődjét eredményező válság begyűrűzéséről, és látta annak a bankok egymás közötti hitelezési gyakorlata miatt biztosra vehető következményét. Éppen ezért árfolyamkockázatról nem, csak egy biztosan bekövetkező, adóssokat sújtó változásról lehetett volna beszélni a szerződés megkötésekor.

A kockázatot azonban nem lett volna elegendő feltárni sem, a professzionális pénzügyi szolgáltatónak annak kezelésére is alternatívákat kellett volna felajánlania. Az alperes számára bizonyosság volt, hogy a forint árfolyama romlani fog a CHF-hez képest a kamatparitás elve és a trendek ismerete miatt.

A kockázatlista a várható jellegzetes negatív események felsorolása, meghatározva az egyes kockázatok valószínűsíthető fő okait és a várható negatív hatásokat, amelyek alapjául szolgálnak a preventív, illetve korrektív kockázatkezelésnek. A kockázat valamely veszélyes esemény előfordulása gyakoriságának, valamint a következmény súlyosságának kombinációja. Az alperesnek, mint szolgáltatónak, a veszélyeket be kellett volna azonosítania, azonban azokat szándékosan elhallgatta, mert a deviza alapú hitel valódi jellegét bemutató tájékoztató esetén a felperesek minden bizonnyal nem vették volna fel a kölcsönt.

Hivatkoztak arra is, hogy az EUB C-118/17. számú ítéletét elemezte a Kúria Konzultációs Testülete, az arról 2019. április 10-én kiadott sajtóközlemény értelmében a tájékoztatás akkor megfelelő, ha abból kitűnik, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztőrészlet akár jelentősen is megemelkedhet, valamint abból az is kitűnik, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. A tájékoztatásból egyértelműen ki kell tűnnie annak, hogy az nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent, és nemcsak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztőrészleteket. Nem minősül megfelelő tájékoztatásnak, ha az árfolyamkockázat viselése csak kikövetkeztethető a szerződés több rendelkezésének együttes értelmezésével.

Az alperes tájékoztatása kifejezetten félrevezető, mert a megfogalmazásból az tűnik ki, hogy az árfolyam emelkedése vagy csökkenése azonos eséllyel következhet be, a szóbeli tájékoztatáson pedig elhangzott, hogy az esetleg pár százalék, az is kiegyenlítődik. Nem volt felismerhető, hogy az árfolyam felső határ nélkül változhat és az korlátozás nélkül a fogyasztó felpereseket terheli. A szerződés VII.1. pontjában az alperes 5%-os árfolyamváltozást már nagymértékűnek definiál, ezért a felperesek úgy értették, hogy az a felső határ, amellyel az árfolyamváltozáskor számolhattak.

Az alperesnek tudomása volt arról, hogy kamatparitás miatt az árfolyamváltozás hosszabb távon szükségszerűen semlegesíti a kamatelőnyt, az árfolyamtrend egyértelműen növekvő, a pénzügyi határidős ügyletek esetében a jövőbeni árakat is a kamatparitás elvén számítják. Ezért nincs a forintkölcsönnél kedvezőbb és olcsóbb deviza alapú hitel, ezért nincs az árfolyamkockázat áthárításának valójában ellenszolgáltatása, így az árfolyamkockázattal szemben álló kedvezőbb kamatmérték ellenszolgáltatás, mint lényeges feltételben történő megállapodás hiányában a szerződés nem jött létre. Az alperesnek kifejezetten érdeke volt a felfele növekvő árfolyam, így a felek ellenérdekeltek voltak. A felfele növekvő árfolyam ugyanis a két devizanem forrás kamata között nagyobb különbséget jelent, így a pénzintézetek annál nagyobb kamatmarzst realizáltak,

lényegesen magasabbat, mint forinthitel esetén.

A felperesek kifejezett tényelőadásait az elsőfokú bíróság köteles lett volna megvizsgálni, ennek hiányában nem merítette ki a felperesi keresetet, a felperesi tényállítások érdemi vizsgálata nélkül döntött a keresetről. A pénzügyi szolgáltató a szakmai kompetenciája körébe tartozó információk alapján tisztában van azzal, hogy a kockázat, azaz a szerencseelem valójában nem áll fenn, így nem kockázatot telepített, hanem bizonyosan bekövetkező esemény, a forint szükségszerű leértékelődése gazdasági következményeit telepítette a fogyasztó felperesekre.

A felperesek hivatkoztak a fellebbezésük előterjesztésekor arra, hogy az EUB előtt a C-34/18. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás eredménye előkérdése a jelen ügy érdemi eldöntésének. Kérték a másodfokú eljárás felfüggesztését az EUB előtt C-609/19. és C-932/19. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig. Arra hivatkoztak, hogy a nemzeti bíróság által az árfolyamkockázat tisztességtelensége vizsgálatainak szempontjaira rákérdező kezdeményezés a fellebbezés elbírálására is kihathat. Amennyiben az EUB döntése értelmében ellentétes az uniós joggal a DH1 törvénynek az a rendelkezése, amely az eltérő árfolyamok használata miatt tisztességtelen feltétel helyébe az MNB árfolyamot léptetve érvényben tartja a szerződést anélkül, hogy számításba venné, hogy a fogyasztót e rendelkezés valóban különösen káros jogkövetkezményektől óvja-e meg, illetve nem teszi lehetővé a fogyasztó számára arra vonatkozó szándéka kinyilvánítását sem, hogy igényt tart-e az e jogszabály szerinti jogvédelme, abban az esetben a deviza nyilvántartás teljes egészében kiesik a szerződésből. Ez a felek közötti elszámolásra és a per eldöntésére alapvető befolyással bír. Kiemelték, hogy az EUB C-118-17 ítélete szerint a jogalkotói beavatkozás nem gyengítheti a fogyasztói védelmet.

- [5] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte annak helyes indokaira hivatkozással.
Azt hangsúlyozta, hogy a felperesek valótlanul állítják, hogy nem volt lehetőségük CHF-ben törleszteni, mert nem volt akadálya annak, hogy CHF-ben denominált számlát nyissanak és azt használják fel a törlesztéshez. A felperesek nem adták elő a tisztességtelenség okát és nem igazolták, hogy ahhoz érdekük fűződik.
- [6] A veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III.31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 97. § (1) bekezdése alapján jelen perben a másodfokú eljárás során alkalmazni kellett a Korm. rendelet rendelkezéseit. Ezért a másodfokú bíróság a fellebbezést a Korm. rendelet 29. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt az rPp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes egészében bírálta felül.
- [8] A fellebbezés alapos.
- [9] A fellebbezésben felhozott eljárási szabálysértésekre tekintettel az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére az rPp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján nem volt ok. Az elsőfokú bíróság ítélete az rPp. 213. § (1) bekezdése alapján kiterjedt a felperesek egész keresetére és annak valamennyi indokára. Az elsőfokú ítélet indokolása megfelelt az rPp. 221. § (1) bekezdésében foglaltaknak, az elsőfokú bíróság a releváns tényállás megállapításához szükséges bizonyítást lefolytatta, az rPp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének a felek tényállításaihoz és a saját jogi álláspontjához képest eleget tett. Az a körülmény sem vezethet az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséhez, hogy az elsőfokú bíróság a döntés meghozatala során nem vette figyelembe, vagy nem helytállóan értelmezte az EUB nemzeti bíróságokra kötelező előzetes döntéshozatali ítéleteiben foglaltakat, mert ezt az érdemi felülbírálat során kell és lehet a másodfokú bíróság részéről orvosolni.
- [10] A felperes által csatolt kölcsönszerződés záró rendelkezéseinek 14. pontja szerint annak részévé vált az alperes szerződéskötéskor hatályos Üzletszabályzata és Hirdetménye. Az elsőfokú bíróság erről elmulasztotta a felek tájékoztatását és a szerződés részévé vált Üzletszabályzat és Hirdetmény

beszerzését, így a keresettel támadott szerződési feltételeknek teljeskörű vizsgálatát. Ezt a tájékoztatást a másodfokú bíróság pótolta, és az alperesek által csatolt Üzletszabályzatot és a Hirdetményt az rPp. 235. § (1) bekezdése alapján új bizonyítékként figyelembe vette.

- [11] Az rPtk. 205/B. §-ából következően az üzletszabályzat és a hirdetmény mint általános szerződési feltételek az adós aláírása nélkül is a szerződés részévé válnak (1/2016. PJE határozat III.1.b. pont), Így foglalt állást az EUB C-42/15. számú ügyben hozott ítéletében is; kimondta, hogy az általános szerződési feltételeket nem kell az egyedi kölcsönszerződéssel egy okiratba foglalni. Az egyedi kölcsönszerződés VIII.12. pontjában a felperesek által tett nyilatkozatból kitűnően az rPtk. 205/B. § (1) bekezdésében az általános feltételnek az egyedi szerződés részévé minősítéséhez megkívánt törvényi feltételek maradéktalanul megvalósultak. Ennek ellenkezőjét a felperesek a perben nem

bizonyították.

- [12] Az elsőfokú bíróság helytállóan vette figyelembe, hogy a szerződés létre nem jöttének megállapítása iránti kereset indításának az rPp. 123. §-ban meghatározott konjunktív feltételei nem álltak fenn, annak akadályát a jogvédelem szükségességének mint perindítási feltételnek a hiánya jelenti.

A végrehajtás elrendelését megelőzően a végrehajtás-megszüntetési keresetnek nincs helye, ezért ebben az időszakban szükséges lehet az adós (kötelezett) számára, hogy jogvédelmét negatív megállapítási kereset indításával biztosítsa. A végrehajtás elrendelését követően azonban – mindaddig, amíg a végrehajtás folyamatban van – az adós (kötelezett) speciális jogvédelmi eszközként a végrehajtás megszüntetési per megindítását veheti igénybe. E lehetőség miatt ekkor már hiányzik a negatív megállapításhoz fűződő érdek. A hatékonyabb jogvédelmet biztosító eszköz az adott esetben a végrehajtás megszüntetése iránti kereset indítása volt, tekintettel arra, hogy a felperesekkel szemben az alperes végrehajtási eljárást indított.

- [13] A kölcsönszerződés akkor felel meg az rHpt. 213. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményeknek, ha a szerződés és az annak részét képező általános szerződési feltételek együttesen tartalmazzák az ott előírtakat. Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást abban is, hogy a szerződés rHpt. 213. § (1) bekezdés a)-c) és e) pontjai szerinti érvénytelensége sem állapítható meg.

Az árfolyamváltozás miatt a szerződés I.1. pontja első bekezdésében megjelölt CHF összege nyilvánvalóan tájékoztató jellegű, az I.1. pont további bekezdéseiben és a II.1. pontban írtak alapján azonban a folyósított kölcsön devizanemben nyilvántartott összege egyértelműen meghatározható volt. Az 1/2016. PJE határozat 1. pontja értelmében a kölcsön összege akkor is meghatározottnak minősül, ha a szerződésben forintban meghatározott összeg devizában kifejezett egyenértéke folyósításkor az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével kiszámítható. Ennek a követelménynek az elsőfokú ítélet helyes következtetése szerint a perbeli kölcsönszerződés megfelelt.

A kölcsönszerződés semmisségének oka a THM feltüntetésének hiánya lehet, de a THM esetleges téves vagy pontatlan megjelölése nem eredményezheti a szerződés érvénytelenségét. Az EUB a C-453/10. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatában azt hangsúlyozta, hogy a valósnál alacsonyabb mértékű THM megjelölése megtévesztő lehet ugyan, ez azonban nem gyakorol közvetlen hatást a szerződés érvényességére.

Az elsőfokú bíróság helyesen tartotta szem előtt, hogy az ügyleti kamatot is meghatározottnak kell tekinteni, ha a szerződés rendelkezése alapján annak mértéke a szerződésben megjelölt későbbi időpontban (a folyósítás időpontjában) a felperesek által elfogadott módon: a kölcsönszerződés III.2. pontjában megjelölt Hirdetményben rögzített.

A szerződés az 1/2016. PJE határozatban írt követelményeknek megfelelően, a törlesztőrészlet összegét a tőke összege, a kamat mértéke, a futamidő és az annuitás számítás módszerének feltüntetésével kiszámítható módon tartalmazza.

- [14] A felperesek kereseti kérelme az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltételek tisztességtelensége miatt a teljes szerződésre kiható érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására is irányult, emellett két további feltétel tisztességtelenségére is hivatkoztak.
- [15] A feltételek tisztességtelenségének vizsgálata során a bíróságnak az Irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből, illetve az azt a hazai jogba átültető rPtk. 209. § (2) bekezdéséből eredő kötelezettsége, hogy vizsgálja az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel való kapcsolatát is.
- [16] Az rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelenség vizsgálata során az EUB C-415/11. számú „Aziz”-ítéletében kifejtettek irányadóak, amely szerint a fogyasztók kárára előidézett jelentős egyenlőtlenséget a nemzeti jog adott szerződési feltétel hiányában alkalmazandó hatályos szabályaihoz képest kell vizsgálni. Ennek során – a szerződési feltétel által előidézhető következményekre is kiterjedően – azt kell egybevetni, milyen helyzetben van a fogyasztó az adott

szerződési feltétel alkalmazása mellett, és milyen helyzetben lenne a feltétel hiányában. A tisztességtelenséghez megkívánt egyensúlytalan alaphelyzet létrejötte akkor állapítható meg, ha bizonyosan megállapítható, hogy a fogyasztó helyzete kedvezőbb lenne a szerződési feltétel hiányában, mint a szerződési feltétel alkalmazása mellett. A feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor az rPtk. 209. § (2) bekezdése szerint vizsgálni kell egyebek között a szerződési feltételnek más szerződési rendelkezésekkel való kapcsolatát is.

- [17] Az EUB C-34/18. számú ügyben hozott ítéletében kimondta, hogy a 93/13/EGK Irányelv melléklete 1. pontjának m) alpontja nem a fogyasztó, hanem az eladó vagy szolgáltató szerződésből eredő kötelezettségeire utal. Így e rendelkezés nem vonatkozik azokra a feltételekre, amelyek feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót annak egyoldalú értékelésére, hogy a fogyasztó a szerződésnek megfelelően teljesítette-e – törlesztéséből és az ezzel összefüggő költségek megfizetéséből álló – ellenszolgáltatását. Mindezekből következően a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába foglalt rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az csak a fogyasztóval szerződő fél saját teljesítése szerződésszerűségének megítélésére vonatkozik. Az elsőfokú bíróság helytállóan tulajdonított annak jelentőséget, hogy a támadott szerződési kikötések kizárólag az adós kölcsön- és járulék tartozásával kapcsolatos rendelkezést tartalmazzák, és helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy ezért azok a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján nem tisztességtelenek.
- [18] Az EUB C-34/18. számú ítélete szerint általános jelleggel, minden további vizsgálat nélkül nem tisztességtelen az olyan egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, melynek az a tárgya vagy hatása, hogy a bizonyítási kötelezettséget a fogyasztó hátrányára megfordítja. A nemzeti bíróságnak kell vizsgálnia, hogy az alkalmazandó nemzeti szabályozást figyelembe véve az érintett szerződési kikötés nem zárja-e ki és nem gátolja-e a fogyasztó jogainak érvényesítését peres eljárás kezdeményezése lehetőségében, vagy más jogorvoslati lehetőség igénybevételében. Amennyiben a szerződési feltétel objektíve nem alkalmas arra, hogy a fogyasztót a hatályos nemzeti jogszabályokban előírtól kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza, akkor sem tartozik az Irányelv melléklete 1. pontja q) alpontjának hatálya alá, ha egyébként azt a benyomást kelti a fogyasztóban, hogy korlátozottak a jogvédelmi lehetőségei és köteles a szerződésben előírt összes kötelezettségét teljesíteni. Ugyanakkor e rendelkezés kiterjed az olyan feltételre, amelynek tárgya vagy hatása az, hogy gátolja a fogyasztó jogainak érvényesítését peres eljárás kezdeményezése lehetőségében vagy más jogvédelmi lehetőség igénybevételében, amennyiben a fennmaradó esedékes összeget olyan közjegyzői ténytanúsítvány állapítja meg, amely lehetővé teszi a hitelező számára, hogy a jogvitát egyoldalúan és véglegesen lezárja.
- [19] A sérelmezett feltételekben a felperesek nem tettek már fennálló, összegszerűen meghatározott

tartozás vonatkozásában elismerő nyilatkozatot, ennek következtében ahhoz nem fűződnek a tartozáselismerés joghatásai. A szerződési feltételek az rPtk. 207. § (4) bekezdésére figyelemmel – kifejezetten erre vonatkozó határozott nyilatkozat hiányában – joglemondásként nem értékelhetők. Továbbá nem állítanak fel olyan vélelmet sem, melynek értelmében az alperes az igénye alapjául szolgáló, valamely egyébként bizonyítást igénylő tény vonatkozásában képes lenne elhárítani bizonyítási kötelezettségét.

- [20] A saját nyilvántartásáról tanúsítvány kiállítását a bank akkor is kérhetné a közjegyzőtől, ha erre a szerződésben az adós külön nem hatalmazza fel, illetve előzetesen nem nyilatkozik arról, hogy a bank által rögzített adatok tanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhat. A szerződési feltétel alapján a közjegyző által tanúsított banki nyilatkozat nem jelent változást a végrehajtási záradék kibocsátásának feltételeiben. A polgári peres eljárásban a felek eljárási jogaira és kötelezettségeire kógens közjogi szabályok az irányadóak, amelyeket a felek szerződéses autonómiája nem törhet át.
- [21] A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 111. § (1) bekezdése és a 136. § (1) bekezdése szerint közjegyzői tanúsítvány a közjegyző jelenlétében történt tények, illetve nyilatkozat megtételének tanúsításáról állítható ki. Ebből következően banki nyilvántartás esetén nem a nyilvántartott tartozás vagy az annak alapjául szolgáló tények, hanem kizárólag a bank által – a nyilvántartása alapján – tett nyilatkozata tanúsítható. Az rPp. 195. § (1) bekezdése értelmében a nyilatkozatot tartalmazó közjegyzői okirat csupán azt bizonyítja, hogy a nyilatkozatot az okirat szerinti személy az okiratban feltüntetett időben és módon megtette. Tekintettel arra, hogy a felek a szerződésben nem tettek előre olyan nyilatkozatot, hogy a közjegyző által tanúsított nyilatkozatban megjelölt tényeket valósnak fogadják el, az, hogy a közokiratba foglalt nyilatkozat tartalma megfelel-e a valóságnak, a lefolytatott bizonyítás eredményén alapuló bírói mérlegelés függvénye.
- [22] A közjegyző által – nem peres eljárásban – törvényes jogkörében közokirat elkészítését, valamint annak végrehajtási záradékkal történő ellátását ugyanolyan garanciális előírások előzik meg, mint a bírósági határozatokét. Az eljáró közjegyző a végrehajtást nem rendelheti el automatikusan, minden esetben meg kell vizsgálnia, hogy a végrehajtás általános és különös feltételei fennállnak-e. A szerződéskötéskor hatályos Vht. 21. § (1) bekezdése [jelenleg hatályos Vht. 23/C. § (1) bekezdése] azokat az alaki kritériumokat tartalmazza, amelyek alapján a végrehajtási záradék kibocsátható. A Vht. 21. § (1) bekezdése [jelenleg hatályos Vht. 23/C. § (1) bekezdése] arról rendelkezik, ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. Ennek elmaradása esetén az okirat záradékolását meg kell tagadni. Ez utóbbi rendelkezés akkor alkalmazandó, amikor a követelés lejártának az időpontja egy feltételtől vagy időhatározástól függ, mert a Vht. 21. § (1) bekezdése [jelenleg hatályos Vht. 23/C. § (1) bekezdése] az rPtk. 228. § (1) bekezdése és a 229. § (1)-(3) bekezdése, illetve a Ptk. 6:116 – 6:118. §-ainak alkalmazására utal. Mindebből következően, ha a felek a kötelelem hatályosulását, így a szerződés teljesítését egy feltételtől vagy időhatározástól tették függővé, úgy ennek a feltételnek a bekövetkezése jelenti azt az időpontot, aminek az alapulvételével a késedelem bekövetkezik. A feltétel vagy időhatározás a felek szerződéses, egybehangzó akaratán alapuló rendelkezés, amely a felektől független módon következik be (a szerződésszegéstől független, mivel egy jövőbeni bizonytalan eseménytől, időhatározás esetén egy biztos, de későbbi eseménytől függ), így szükséges annak hitelt érdemlő tanúsítása, hogy a teljesítési határidő megnyílt.
- [23] Nem felel meg e kritériumoknak a szerződő felek olyan szerződési rendelkezése, amelyben a felmondási jogot az adós súlyos szerződésszegéséhez, fizetési késedelméhez, mint jövőbeni eseményhez kötik. A felmondás pedig jogszabályon vagy a felek szerződésén alapuló egyoldalú hatalmasság, alakító jog, ami valamelyik fél szerződésszegő magatartásának szankciója, melynek alkalmazása kizárólag az erre jogosult személy döntésétől függ. A felmondás jogszerűségének kérdése a végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem során érdemben nem vizsgálható. A hitelező a saját nyilvántartásai alapján maga dönt a felmondásról, a ténymegállapító okirat a

nyilvántartásából szerinte figyelembe veendő azon adatokat dokumentálja, amelyek felmondása alapjául szolgálnak.

- [24] Ennek megfelelően a kölcsönszerződésben foglalt kötelezettség közvetlen végrehajtásához szükséges, hogy a közokiratban az adósok egyértelműen kötelezettséget vállaljanak a korábban magánokirati formában létrejött kölcsönszerződésből eredő követelések teljesítésére. Az elmaradt törlesztő részletek akkor végrehajthatók ennek az okiratnak a záradékolásával, ha a közokiratba foglalt kölcsönszerződés tartalmazza a törlesztő részletek összegét számszerűen vagy egyértelműen meghatározható módon, valamint azok esedékességét. Mindehhez a perbeli szerződéses kikötés alkalmazására nincs szükség, miután a szerződés alapján fennálló, végrehajtani kért kötelezettség összegének helyességét (azaz azt, hogy a kötelezettségvállalással érintett összeg egy része teljesítésre került-e, vagy a felmondás jogszerű-e), a végrehajtási záradékolás során nem lehet vizsgálni. Így a bank ezt minden további kikötés hiányában is jogosult a nyilvántartásai alapján megjelölni. Amennyiben pedig a közokiratba foglalt kölcsönszerződés a fenti adatokat nem tartalmazza, akkor ezek hiányát a záradékolási eljárás vagy a záradék kiállításával szembeni jogorvoslat során lehet vizsgálni.
- [25] A szerződési feltétel alapján a közjegyző által tanúsított banki nyilatkozat ezért nem jelent változást a Vht. 21. § (1) és (2) bekezdésében [jelenleg hatályos Vht. 23/C. § (1) és (2) bekezdésében] meghatározottak teljesítésének a kötelezettségén, így a bank végrehajtási záradék kibocsátását e szerződési kikötés hiányában is ugyanolyan feltételekkel kérhetné. A támadott feltétel ugyanis nem biztosítja a hitelező számára a felmondás jogszerűségének vagy a fennálló tartozás összegének vitathatatlanágát, és nem alkalmas a Vht. 21. § (2) bekezdése [jelenleg 23/C. § (2) bekezdése] szerinti feltétel igazolására.
- [26] Amennyiben a bank a közvetlen végrehajtást mellőzve pert indít az adóssal szemben, akkor a perben a szerződéskötéskor hatályos jogszabályok szerint az rPp. 164.§ (1) bekezdésének [jelenleg Pp. 265. § (1) bekezdésének] megfelelően a banknak kell bizonyítania – a jogszabálynak megfelelően vezetett nyilvántartásai felhasználásával – a szerződés és annak felmondása folytán esedékessé vált követelés összegét. A közjegyző által kiállított tanúsítvány esetén is be kell mutatnia nyilvántartása elszámolási elveit és adatait, számításait pedig le kell vezetnie. Amennyiben a fogyasztó ezt követően is vitatja a banki elszámolás szerződésszerűségét – pl. számítási hiba vagy nagyobb összegű törlesztései folytán – azzal szemben bizonyítással élhet. A polgári peres eljárásban a felek eljárási jogaira és kötelezettségeire a Pp. kógens közjogi szabályai az irányadóak, melyeket a felek szerződéses autonómiája nem törhet át.
- [27] A bank által kellő részletességgel megjelölt követeléssel szemben az alperes adósnak nem elegendő pusztán vitató nyilatkozatot előterjesztenie, hanem a kereset eredményes vitatásához érdemben meg is kell jelölnie – és szükség esetén bizonyítania –, hogy a bank által előadott, a nyilvántartásokon alapuló tartozás összege milyen okból nem megfelelő, azaz azt, hogy az abban megjelölnél többet teljesített, vagy levezetnie kell azt, hogy a bank elszámolása a teljesítésekre tekintettel miért nem helyes. A kereset teljes vagy részleges elutasítására mindkét esetben sor kerülhet akkor, ha az alperes fogyasztó igazolja, hogy a tartozása a keresetben megjelölt összegben nem vagy kisebb összegben áll fenn, mint amit a bank megjelölt, illetve akkor is, ha megalapozott kétséget tud ébreszteni a banki nyilvántartások vagy elszámolások helyessége iránt. Ehhez képest semmilyen különbséget nem eredményez az, ha a banki nyilvántartások tartalmát közjegyzői ténytanúsítvány is tartalmazza.
- [28] Az EUB a C-32/14. számú, Sugár-ügyben hozott ítéletében már kifejtette, hogy önmagában nem tekinthető tisztességtelennek, ha a nemzeti jogszabályok lehetőséget adnak a közvetlen végrehajtásra, feltéve, ha ennek megindulását követően a fogyasztó a tartozás érvényességét vagy

összegét kifogásolhatja. Ez a szerződés megkötésekor hatályos jogszabályok alapján a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben volt lehetséges.

- [29] Amennyiben az alperes bank a közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés közvetlen végrehajtását kezdeményezi, akkor a szerződéskötéskor hatályos jogszabályok szerint az rPp. 369. §-a alapján indult végrehajtás korlátozása vagy megszüntetése iránt indított perben nem a perbeli szerződéses kikötés, hanem az rPp. 164. § (1) bekezdése telepíti a felperes fogyasztóra az azzal kapcsolatos bizonyítási kötelezettséget, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre, vagy a követelés részben vagy egészben megszűnt.
- [30] Az rPp. 2017. december 31-ével történt hatályon kívül helyezésével megszűnt annak a lehetősége, hogy az adós az rPp. 369. § a) pontja alapján végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti pert indítson arra hivatkozással, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre, így arra sincs módja, hogy egy ilyen eljárásban az alperes által kezdeményezett végrehajtás felfüggesztését kérje, a Pp. 528. §-a értelmében ezen a ténybeli alapon végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti per már nem indítható. Az adós jelenleg érvénytelenség megállapítása iránt indíthat pert, amelyben a Pp. 129. §-a alapján a végrehajtás felfüggesztését is kérheti.
- [31] A kifejtettekből következően a kölcsönszerződés perben kifogásolt feltételeinek alkalmazása esetén a felperesek nem kerülnek kedvezőtlenebb helyzetbe, mint a fenti jogszabályok megfelelő alkalmazása esetén. A kikötés nem eredményez a felperesekre hátrányos eltérést a bizonyítás általános szabályaitól, és különösen nem jogosítja fel arra a bankot, hogy a jogvitát egyoldalúan és véglegesen lezárja. Mindezekre tekintettel a kikötések a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja, illetve az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján sem lehetett tisztességtelennek értékelni.
- [32] A Fővárosi Ítéltábla a felperesek tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmére tekintettel először azt vizsgálta, hogy az EUB-nál folyamatban lévő két előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések a fellebbezés elbírálására kihathatnak-e.
- [33] A C-609/19. számú ügyben az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező nemzeti bíróság az Irányelv 4. cikkének (2) bekezdése és a 3. cikkének (1) bekezdése értelmezését kéri: milyen szempontok alapján kell vizsgálni a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatára vonatkozó szerződéses rendelkezések világos és érthető megfogalmazását. Az EUB tartalmilag ugyanezt a kérdést már megválaszolta a C-186/16. számú ügyben hozott ítéletében (41. és 51. pontok), valamint a C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében (78. és 83. pontok).
- [34] A C-932/19. számú ügyben az előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményező bíróság annak megválaszolását kéri az EUB-tól, hogy az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése alapján az árfolyamrész tisztességtelenségének jogkövetkezménye körében a fogyasztó nyilatkozatát hogyan kell figyelembe venni. Az árfolyamrész tisztességtelenségének a kérdésköre jelen peres eljárás tárgyát nem képezte, így az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozandó döntése nem hathat ki a jelen jogvita érdemi elbírálására.
- [35] A Fővárosi Ítéltábla mindezekre figyelemmel nem találta megállapíthatónak, hogy az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltétel tisztességtelensége vizsgálatának szempontjából e két folyamatban lévő eljárásban az EUB-tól olyan új tartalmú jogértelmezés lenne várható, ami a fellebbezés elbírálására érdemben kihatna, ezért a felfüggesztés iránti kérelmet az rPp. 239. §-a alapján irányadó 152. § (2) bekezdése alapján elutasította.
- [36] Az uniós jog, az Irányelv a Lisszaboni Szerződést jóváhagyó kormányközi konferencia Záróokmányának 17. számú mellékletében vállaltak szerint elsőbbséget élvez minden tagállamban. Ebből következően a nemzeti, adott esetben az Irányelv átültetéséről gondoskodó jogszabályokat az EUB C-14/83. számú Sabine von Colson-ítéletében kifejtettek szerint a bíróságok az Irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni. Az rPtk. tisztességtelen szerződési

feltételekre vonatkozó szabályai az Irányelv harmonizálását szolgálják, így azokat az uniós joggal összhangban, az uniós jog elsőbbségére és az EUB ítélkezési gyakorlatára tekintettel kell alkalmazni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11. „RWE Vertrieb” ítélet 58. pont).

- [37] Az EUB a C-26/13. számú ítéletében az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével, a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerével összefüggésben úgy foglalt állást, hogy általános elvárásként fogalmazta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Kiemelte, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének és a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére.
- [38] A Kúria az EUB C-26/13. számú ítéletének kihirdetése után, annak irányadó szempontjai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. PJE határozatát, amely szerint a világos és érthető megfogalmazás, továbbá az átláthatóság elvéből következően a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül őt terheli, annak felső határa nincs. Rámutatott, hogy a fogyasztó felé teljesített olyan tartalmú tájékoztatás, amely szerint a fogyasztó által fizetendő árfolyamkockázat korlátozott vagy nem valós, lerontja a szerződés egyértelmű megfogalmazását és a megfelelő tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozatot.
- [39] Az EUB a C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében lényegében megerősítette a korábbi, C-186/16. számú ítéletében foglaltakat, és kifejtette, az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségekre gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.
- [40] Az árfolyamkockázat viselését szabályozó szerződési feltétel átláthatóságának megítélése során – a 2/2014. PJE határozatból és az EUB C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indokolásából is kitűnően – a felek közötti szerződés szövegén túl jelentősége van a pénzügyi intézmény részéről nyújtott tájékoztatásnak is [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1)-(2) bekezdés].
- [41] A másodfokú bíróság egyetértett a felperesek által hivatkozottakkal, amelyek szerint a pénzügyi intézmény nem titkolhat el lényeges információt, nem adhat félreértelmezhető információt, lényeges körülményt nem állíthat be lényegtelenként, és nem hangsúlyozhatja a szolgáltatás vagy a pénzügyi eszköz előnyös tulajdonságait anélkül, hogy ezzel egyidejűleg a hátrányos tulajdonságok, illetőleg a kockázatok tárgyilagos és pontos bemutatására ne kerülne sor, és nem használhat az ügyfél számára érthetetlen és értelmezhetetlen kifejezéseket.
- [42] A felperesek nem a kölcsönszerződés aláírásakor szereztek egyedül és első ízben tudomást az árfolyamkockázat viseléséről, mert a szerződéskötést megelőzően már tájékoztatást kaptak az alperestől, és az annak tudomásulvételét tartalmazó „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” elnevezésű okiratot 2008. július 31-én aláírásukkal látták el.

A felperesek tájékoztatás elismeréséről tett írásbeli nyilatkozata kizárólag arról szól, hogy amennyiben a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, úgy a törlesztőrészek megfizetéséhez magasabb forint összeg szükséges, és a kamatláb kamatperiódusonként változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz fog igazodni.

- [43] Minden további magyarázat nélkül ez a tájékoztatás nem volt alkalmas arra, hogy biztosítsa a szerződéskötés következményeinek kellő idejű megismerhetőségét. A devizában megállapított törlesztő részek forintban megfizetendő ellenértéke emelkedésének lehetőségéről adott tájékoztatás nem azonos tartalmú azzal, hogy az korlátlanul megnövekedhet, a felperesek jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat. A „magasabb forint összeg” konkrét adatok, számok, arányok nélküli meghivatkozása jelentheti azt is, hogy az csak nehezen viselhető, de teljesíthető fizetési kötelezettséget ró a fogyasztókra.

A tájékoztató nem tartalmaz szemléltető, a forint árfolyamának a svájci frankhoz képest lehetséges változásaira modellezett eseteket, sem részletes és informatív magyarázatot a deviza alapú kölcsönügyletekben rejlő – a forintügyletektől eltérő – kockázatokra.

Nem a konkrét szerződésből eredő árfolyamkockázat jellegének, legfeljebb a devizahitel lényegének közérthető ismertetéséhez elegendő kizárólag annak a rögzítése, hogy a kölcsön nyilvántartása devizában, de a folyósítása forintban történik, és a deviza árfolyama napról napra, a napi piaci mozgások hatására változhat.

- [44] A tájékoztató nem tért ki a fogyasztók fizetési kötelezettségének a kitettségre az árfolyam és a svájci frankra irányadó kamat változása szempontjából az egyes változók egyenként előidézett hatására és az együttesen bekövetkező változásuk következményére a törlesztőrészek mértékében.

- [45] Amennyiben az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vállalt kötelezettség lehetséges hatása világos és érthető lett volna, a szerződésben vállalt kötelezettségnek ezt a tartalmat kellett volna visszaadnia.

- [46] A kölcsönszerződés VII.2. pontjában a felperesek azt vették tudomásul, hogy jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik és a kölcsön fedezete nem CHF forrás. A VII.1. pont szerint a pótfedezet biztosítására abban az esetben köteles az adós, ha a CHF HUF árfolyam nagymértékben változik. A szerződésnek az a pontja a nagymértékű változást legalább 5%-os mértékben definiálja.

- [47] A fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír az, hogy a szerződéskötést megelőzően megismerheti-e a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit. Többek között ezen információk ismerete alapján dönti el a fogyasztó, hogy az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeknek elkötelezi-e magát (C-377/14. számú ítélet 64. pont). Csak a fogyasztó pénzügyi helyzetének és adott hitelezési célnak megfelelő termékre vonatkozó információk szerződéskötést megelőző átadása és magyarázata nyújtanak ehhez megfelelő információt és segítséget.

- [48] Sem a szerződéskötést megelőző írásbeli tájékoztatás, sem a kölcsönszerződés VII. pontjából (CHF klauzula) nem következik félreérthetetlen módon, hogy amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, abban az esetben a devizában megállapított törlesztő részek forintban megfizetendő ellenértéke korlátlanul megnövekedhet, a felperesek jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat, aminek valós kockázata van a futamidő alatt is. Az ellentmondásoktól mentesen megszövegezett és egyértelmű tartalom hiányában a felperesek számára nem volt érthető és világos az általuk viselni vállalt árfolyamkockázat korlátlansága, és nem láthatták át a forint leértékelődésével annak eredményeként

jelentkező, őket érintő gazdasági következményeket.

- [49] A 2014/17/EU irányelv csak 2016. március 21-étől hatályos és az azt követően kötött szerződésekre alkalmazandó, de a jelen perben megalkotásának története és a célja is jelentős. A preambulának 4. és 30. pontja alapján egyértelművé teszi, hogy a deviza alapú szerződést megkötő fogyasztók ténylegesen nem értették meg az általuk vállalt kötelezettség mibenlétét. Az irányelv preambulumbeközdéseiből az következik, hogy a fogyasztók azért kötötték meg a deviza alapú szerződéseket, mert azokat a forintkölcsönöknél előnyösebbnek hitték.
- [50] A 6/2013. PJE határozat értelmében a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára és előre nem látható mértékére. Amennyiben az árfolyamváltozás irányát és mértékét a pénzügyi intézmény nem láthatta előre, úgy arról a fogyasztó sem tudhatott, vagyis egyik fél sem számolt a „vis maior” jellegű, nagymértékű árfolyamváltozást okozó esemény bekövetkezésével. A deviza alapú szerződés megkötésével a felperesek tehát a szokásos pénzügyi körülmények közötti árfolyammozgással együtt járó, nem korlátlan árfolyamkockázatot feltételeztek. Ehhez képest ugyanakkor a szerződés támogatott pontja ezt a kockázatviselést korlátlaná teszi azzal, hogy a fogyasztók számára a deviza árfolyamkockázat tudatos felvállalására vonatkozó kötelezettségéről rendelkeznek.
- [51] A felek közötti kölcsönszerződés kikötései, valamint a szerződéskötés előtti tájékoztató együttesen meghatározott tartalma alapján a felperesek – az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – azt számításba vehették, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de nem ismerhették fel azt, hogy a kockázatviselésüknek nincs felső határa, az korlátlan, és azt sem, hogy az a fizetési kötelezettségeikre milyen hatást gyakorol. Erre az álláspontra helyezkedett a Győri Ítéltábla is a Pf. IV. 20.199/2019/7/I. számú közbenső ítéletében az alperes által alkalmazott azonos tartalmú tájékoztató és szerződési feltételek vizsgálatát követően.
- [52] Megalapozottan hivatkoztak a felperesek arra, hogy a kölcsönszerződés V.4. pontjának (2) bekezdése nem is érthető, mert az EUB C-51/17. számú ítéletének 4. kérdésre adott válaszából továbbra is értékelendő árfolyamrészre, valamint egyoldalú módosítási jogra tekintettel a felperesek egyáltalán nem lehettek tisztában a kötelezettségük működési mechanizmusával és e mechanizmusnak a fizetési kötelezettségeikre gyakorolt tényleges hatásával (C-26/13. számú „Kásler” ítélet). A fogyasztó felperesek e három szerződési feltétel mellett nem tudták megállapítani és ellenőrizni, hogy az aktuális fizetési kötelezettségük melyik feltételre visszavezethetően és hogyan változott.
- [53] Az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tehát nem felel meg a világosság és érthetőség követelményének, és a felek viszonyában a fogyasztók hátrányára egyensúlytalanságot okoz. Az EUB C-226/12. számú ítéletében kifejtettek értelmében az egyenlőtlenség eredhet önmagában abból, hogy kellően súlyos mértékben sérül a fogyasztó nemzeti jog rendelkezései szerinti jogi helyzete, akár úgy, hogy szűkebbé válik azoknak a jogoknak a tartalma, amelyek e rendelkezések alapján a szerződésből fakadóan megilletik, akár úgy, hogy korlátozzák e jogok gyakorlását, akár úgy, hogy olyan további kötelezettséggel terhelik, amelyet a nemzeti jogszabályok nem írnak elő. Az egyensúlytalan helyzet azért állapítható meg, mert az e feltétel hiányában irányadó rPtk. 241. § -a alapján a felpereseknek korlátlan fizetési kötelezettsége nem keletkezhethetne. Az rPtk. 241. §-ában szabályozott igény elvesztése mellett a szerződés a fogyasztóknak nem biztosít egyoldalú, a saját jövedelmük szerinti devizanemre való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot sem. Az rPtk. 241. §-a értelmében nemcsak a szerződés megkötésekor ismert körülményekre, hanem akkor is kizárt a szerződés bíróság általi módosítása, ha a felek a szolgáltatás-ellenszolgáltatás meghatározásakor a jövőbeli bizonytalansági tényezőkkel számoltak. A perbeli szerződés támogatott pontjai a magyar forint és svájci frank mindenféle szerződéskötést követő okra is visszavezethető ingadozásának a törlesztőrészlet nagyságában konkretizálódó következményét a felperesekre

kívánta háritani. Ez egyben kizárta annak a lehetőségét, hogy a felperesek eredménnyel kérhessék a bíróságtól a pénzügyi válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatt az rPtk. 241. §-ában írt szerződésmódosítást, hiszen a fizetési kötelezettséget az ilyen okokra is kiterjedően vállalták. Mindez sérti a jóhiszeműség követelményét, mert alappal feltételezhető, hogy egyedi megtárgyalás esetében a fogyasztók ilyen tartalmú szerződési kikötést nem fogadtak volna el.

- [54] A korlátlan árfolyamkockázat viselésének fogyasztóra való telepítéséről szóló feltételek tehát nem világosak és nem érthetőek, továbbá a szerződő felek viszonyában a jóhiszeműség követelményét sértve egyensúlytalan helyzetet teremtenek, ezért tisztességtelenek.
- [55] Az árfolyamkockázat a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE határozat III.2. a) pontjához tartozó indokolás], a deviza alapú kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszoolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés egészének érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül [2/2014. PJE határozat 1. pontjához tartozó indokolás].
- [56] A felperesek a szerződés érvénytelenségeinek jogkövetkezményére irányuló, a felek közötti elszámolásra is kiterjedő kereseti kérelmére tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a felpereseket megillető jog fennállásáról az rPp. 213. § (3) bekezdése alapján döntést hozva a kölcsönszerződés tisztességtelenségét közbenső ítéleti rendelkezéssel megállapította.
- [57] A kölcsönszerződés tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségének alkalmazható jogkövetkezményéről – az EUB C-118/17. számú ítéletében kifejtett szempontokra is figyelemmel – az elsőfokú bíróságnak kell döntenie a felek közötti elszámolásra is kiterjedően.
- [58] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a kölcsönszerződés érvénytelenségét közbenső ítéleti rendelkezéssel megállapította. A 4/2009. (XII.14.) PK vélemény II/3. pontja alapján csak megállapította a felperesek illetékfeljegyzési joga folytán által le nem rótt fellebbezési illeték összegéből és a felek jogi képviselőinek az R. 3. § (5) bekezdése alapján meghatározott munkadíjából álló másodfokú perköltséget.

Budapest, 2020. augusztus 26.

Dr. Koday Zsuzsanna
a tanács elnöke

Dr. Pusztai Anita
előadó bíró

Dr. Kincses Attila
bíró